

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Č., so sídlom S., P., IČO: X., Česká republika, zast. J., advokátom, N., X., proti žalovaným v 1. rade: V., M., X., IČO: X., za účasti vedľajších účastníkov: X., Š., X., IČO: X., 2. F., D., X., IČO: X., 3. S., C., IČO: X., zastúpení J., advokátom, AK, J., X. a v 2. rade: Č., N., P. – N., Česká republika, o neúčinnosť právnych úkonov, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 46 Cb 15/00-366 zo dňa 20. apríla 2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 46 Cb 15/00-366 zo dňa 20. apríla 2006 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd žalobu o neúčinnosť právnych úkonov zamietol, žalovaným náhradu trov konania nepriznal. Vedľajším účastníkom na strane žalovaného v 1. rade priznal náhradu trov konania voči žalobcovi každému po 3226 Sk.

V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobou podanou na súde dňa 16.2.2000 uplatnil žalobca právo na určenie neúčinnosti právnych úkonov, a to zmluvy o urovaní č. 1/97 z 2.7.1997 uzatvorenej medzi žalovaným v 1. rade a spoločnosťou I., záložnej zmluvy č. 2/97, ktorou bolo v prospech žalovaného v 1. rade zriadené záložné právo na nehnuteľnosť, nachádzajúcu sa v kat. úz. Bratislava – S., zapísanú na LV č. X., parc. č. X., súp. č. X. a zmluvy o urovaní uzatvorenej medzi žalovaným v 2. rade a spoločnosťou I., týkajúcej sa záväzkov spoločnosti I. voči žalovanému v 2. rade zo zmlúv vzťahujúcich sa na výstavbu hotela D. v Bratislave. Zároveň navrhol vydanie predbežného opatrenia, ktorým by súd zakázal žalovaným akýmkoľvek spôsobom nakladať s platbami, ktoré obdržia od spoločnosti I., P. na základe uzatvorených zmlúv o urovaní a spoločnosti I., zakázal uskutočňovať akékoľvek platby v prospech žalovaných v 1. a 2. rade. Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 5.9.2000 sp. zn. 46 Cb 15/00 v znení uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.2.2001 sp. zn. 7 Obo 348/2000 návrh žalobcu na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 27.3.2001.

Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom žalovaných, ako aj listinnými dôkazmi a na pojednávaní konanom dňa 29.4.2006 pojednával a rozhodol v neprítomnosti žalobcu a vedľajších účastníkov na strane žalovaného v 1. rade s poukazom na ust. § 101 ods. 2 OSP. Dôvody uvádzané substitútom žalobcu J. v jeho žiadosti

na odročenie pojednávania, zaslanej faxom pred pojednávaním (náhle ochorenie J. a náročnosť a obsiahlosť prípadu), súd nepovažoval za dôvodné. Podľa názoru súdu, žalobcu mohol zastupovať jeho právny zástupca J., ktorého neprítomnosť na pojednávaní nebola žiadnym spôsobom do času pojednávania zdôvodnená, ani ospravedlnená. Žiadosť nebola navyše do času pojednávania ničím doložená. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná. Poukázal v ďalšom na znenie ust. § 42a ods. 1 a ods. 3 Obč. zák., z ktorého vyplýva, že aktívne legitimovaný na podanie odporovacej žaloby je veriteľ, ktorý mal v čase rozhodovania súdu voči dlžníkovi vymáhateľnú pohľadávku. Ďalším predpokladom úspešnosti žaloby je preukázanie, že odporovateľným úkonom urobeným v rozhodnej dobe došlo k zmenšeniu majetku dlžníka v tom smere, že sa tým ukracuje uspokojenie veriteľovej pohľadávky s úmyslom ukrátiť veriteľa, pokiaľ úmysel ukrátiť veriteľa musel byť osobám, v prospech ktorých sa takýto úkon robil, známy. Vedomosť druhej strany musela existovať v čase urobenia odporovateľného úkonu. Pasívne legitimovaným na základe odporovacej žaloby sú osoby, v prospech ktorých úkon robil, alebo ktorým vznikol z takéhoto úkonu prospech.

V danom prípade žalovaní, ako aj vedľajší účastníci na strane žalovaného v 1. rade namietali nedostatok aktívnej legitimácie žalobcu na podanie odporovacej žaloby. Žalobca v žalobe svoju aktívnu legitimáciu opieral o pohľadávku, ktorá mu vznikla voči dlžníkovi I., so sídlom R., IČO: X. (predtým so sídlom P.) na základe plnenia žalobcu ako ručiteľa za zmenkové záväzky spoločnosti I., uskutočneného v celkovej výške 17 019 000 FRF v prospech spoločnosti B., Francúzsko. Ručenie malo vzniknúť na základe garančného listu vystaveného žalobcom dňa 12.12.1989 na sumu 145 260 000 FRF ako 27 % úveru, ako aj poisťnej zmluvy č. 7218. Čiastku 17 019 000 FRF – 2 593 157,7 EURO si žalobca uplatnil na Krajskom súde v Bratislave. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 33 Cb 264/94 a rozsudok nadobudol právoplatnosť 1.8.2005. Súd žalobu zamietol s odôvodnením, že žalobca plnil banke B. v P. na základe neplatného právneho úkonu. Neplatnosť garančnej listiny videl v tom, že došlo k porušeniu ust. § 19 ods. 1, písm. b/ zákona č. 142/1970 Zb. v spojení s ust. § 28 ZMO, že žalobca nepreukázal udelenia povolenia Š. na vstup do záväzku, z ktorého vzniká povinnosť peňažného plnenia voči devízovému cudzincovi. Súd neakceptoval ani plnenie žalobcu ako tretej osoby za dlžníka z dôvodu absencie súhlasu dlžníka, ani nárok z titulu bezdôvodného obohatenia s tým, že k bezdôvodnému obohateniu spoločnosti I. nedošlo.

Žalobca teda v konaní o neúčinnosť právnych úkonov nepreukázal existenciu svojej pohľadávky voči spoločnosti I., a teda ani svoju aktívnu legitimáciu na podanie odporovacej žaloby. Preto súd žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca a žiadal, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Namietal, že súd prvého stupňa bez vysloveného návrhu žalobcu ako účastníka konania, prejednal vec v neprítomnosti jeho zástupcu, ktorý z dôležitého dôvodu požiadal o odročenie pojednávania. Má za to, že žiadosť o odročenie pojednávania bola náležitým spôsobom zdôvodnená a skutočnosti v nej uvedené predstavovali dôležitý dôvod, pre ktorý bol právny zástupca žalobcu nútený požiadať o odročenie pojednávania. Tieto dôvody považuje žalobca vzhľadom k ich povahe za spôsobilé jeho neúčast'

na pojednávajú ospravedlniť, nakoľko náhle ochorenie mu znemožnilo sa pojednávajú zúčastniť a súčasne ide o dôvody vážne, dôležité a ospravedlniteľné, ako z hľadiska objektívneho, tak aj subjektívneho. Náhle ochorenie v žiadnom prípade nemôže byť považované za prekážku predvídateľnú, prípadne odvrátiteľnú. Žalobca je presvedčený, že postupom súdu prvého stupňa, keď odmietol žiadosť o odročenie pojednávajú právneho zástupcu žalobcu, vo veci pojednával a rozhodol, odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom v zmysle ust. § 221 ods. 1, písm. f/ OSP. K vykonanému dokazovaniu súdom prvého stupňa na pojednávajú na okraj uviedol, že právoplatné skončenie súdneho sporu vedeného na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 33 Cb 264/94 ešte neznamená, že žalobca neeviduje voči žalovaným vykonateľnú pohľadávku. Predmetné konanie bolo totiž sprevádzané takými zásadnými pochybeniami súdov oboch stupňov, že žalobca bol nútený v tejto veci sa obrátiť na Ústavný súd SR, nakoľko podľa jeho názoru bolo jednoznačne porušené jeho právo na spravodlivú súdnu ochranu v zmysle čl. 48 Ústavy SR. Ústavný súd SR sa touto sťažnosťou zaoberá.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), prejednal odvolanie žalobcu podľa § 212 ods. 1 OSP, bez nariadenia pojednávajú podľa § 214 ods. 2, písm. e/ OSP, napadnuté rozhodnutie podľa § 221 ods. 1, písm. f/ OSP zrušil a podľa odseku 3 tohto ustanovenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Vychádzal zo zistenia, že žalobca sa svojím návrhom domáhal, aby súd určil, že zmluva o urovnaní č. 1/97 zo dňa 2.7.1997 uzatvorená medzi žalovaným v 1. rade a spoločnosťou I. a na ňu nadväzujúca záložná zmluva č. 2/97 z 2.7.1997 medzi žalovaným v 1. rade a spoločnosťou I., ktorou bolo v prospech žalovaného v 1. rade zriadené záložné právo na nehnuteľnosť nachádzajúca sa v katastrálnom území Bratislava – S., zapísanú na LV č. X., parc. č. X., súpisné číslo X. a zmluva o urovnaní uzatvorená medzi žalovaným v 2. rade a spoločnosťou I., týkajúca sa záväzkov spoločnosti I. voči žalovanému v 2. rade zo zmlúv vzťahujúcich sa na výstavbu hotela D. v Bratislave sú voči žalobcovi neúčinné. Zároveň žiadal o vydanie predbežného opatrenia. Návrh na vydanie predbežného opatrenia súd zamietol a rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 27.3.2001. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom žalovaných, ako aj listinnými dôkazmi a dospel k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná a žalobu zamietol. Konštatoval, že žalobca v konaní o neúčinnosť právnych úkonov nepreukázal existenciu svojej pohľadávky voči spoločnosti I., a teda ani svoju aktívnu legitímáciu na podanie odporovacej žaloby.

Z obsahu spisu vyplýva, že v danom prípade žalobca dňa 29.4.2002 udelil plnomocenstvo J., advokátovi na zastupovanie v súdnom spore vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 46 Cb 15/00 s tým, že advokát má právo poveriť jednotlivými právnymi úkonmi v rámci tohto plnomocenstva tretie osoby. Súd prvého stupňa vytýčil vo veci prvé pojednávajú na deň 20.4.2006, na ktoré predvolal účastníkov konania, ich právnych zástupcov, ako aj vedľajších účastníkov na strane žalovaného v 1. rade.

Podľa § 25 ods. 3 OSP, advokát je oprávnený dať sa zastupovať iným advokátom ako ďalším zástupcom, prípadne advokátskym koncipientom, ktorého zamestnáva.

V prejednávanej veci právny zástupca žalobcu J. dňa 1.10.2004 substitučne splnomocnil na zastupovanie vo veci advokáta J. v plnom rozsahu jeho plnomocenstva, a to so súhlasom svojho klienta (žalobcu). Tento svoju neúčast' na pojednávajú konanom dňa 20.4.2006 ospravedlnil faxom dňa 19.4.2006

a žiadal pojednávanie odročiť z dôvodu náhleho ochorenia právneho zástupcu žalobcu s tým, že potvrdenie o práceneschopnosti doručí súdu obratom. Uvedené podanie dal na vedomie aj vedľajším účastníkom na strane žalovaného 1/. Potvrdenie o práceneschopnosti predložil súdu po pojednávaní osobne do podateľne súdu dňa 20.4.2006 o 14.45 hod. Súd prvého stupňa na pojednávaní konanom dňa 20.4.2006 (prvé pojednávanie vo veci) dôvody pre odročenie pojednávania neuznal a pojednával a rozhodol v neprítomnosti žalobcu a vedľajších účastníkov na strane žalovaného 1/.

Podľa § 101 ods. 2 OSP, súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie, ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka, prihliadnúc pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Za dôležitý dôvod v zmysle ust. § 101 ods. 2 OSP, pre ktorý sa účastník (zástupca) nemôže zúčastniť pojednávania a žiada o jeho odročenie, treba považovať aj náhle akútne ochorenie účastníka (zástupcu) vyžadujúce lekárske ošetrenie v deň pojednávania. Občiansky súdny poriadok bližšie nekonkretizuje, čo treba považovať za dôležitý dôvod, ktorý bráni súdu vec prejednať v neprítomnosti účastníka. Takýto dôležitý dôvod, pre ktorý sa účastník nemôže zúčastniť pojednávania a žiada o jeho odročenie, sa musí vzhľadom na prekážku, ktorá mu v tom bráni, vyznačovať nepredvídateľnosťou, závažnosťou, rozsahom alebo z iných dôvodov aspektom ospravedlniteľnosti. Pritom môže ísť nielen o udalosti majúce objektívnu povahu (nezávislé od vôle účastníka), ale aj okolnosti spôsobené samým účastníkom alebo ním inak zavinené, ak ich možno v danej situácii považovať, najmä s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu a na pomery účastníka, za dôležité. Za dôležitý dôvod, danosť ktorého bráni súdu prejednať vec v neprítomnosti účastníka, treba považovať aj okolnosť akútneho ochorenia účastníka, resp. jeho zástupcu v deň pojednávania, ktoré si vyžaduje lekárske ošetrenie.

Je nesporné, že právny zástupca žalobcu bol deň pred pojednávaním, t. j. 19.4.2006 lekársky ošetrený a neschopný práce od uvedeného dňa. Jeho žiadosť o odročenie pojednávania bola náležitým spôsobom zdôvodnená a skutočnosť v nej uvedené predstavovali dôležitý dôvod, pre ktorý bol právny zástupca žalobcu nútený požiadať o odročenie pojednávania. Náhle ochorenie právneho zástupcu žalobcu, ktoré vyžadovalo lekárske ošetrenie a následne práceneschopnosť, treba považovať za dôležitý dôvod, ktorý bráni súdu vec prejednať v jeho neprítomnosti. Súd prvého stupňa pochybil, ak vec prejednal a rozhodol v neprítomnosti právneho zástupcu žalobcu, ktorý svoju neúčast na pojednávaní riadne ospravedlnil a požiadal z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania.

Vzhľadom k tomu, že súd prvého stupňa postupoval v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku tým, že účastníkovi konania odoprel alebo znemožnil uplatnenie procesných práv, odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. O trovách odvolacieho konania rozhodne prvostupňový súd v novom rozhodnutí vo veci (§ 224 ods. 3 OSP).

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 29. mája 2008

JUDr. Margita F r i d o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: